

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II, пов.

Конто почт. шад. 143.322.

Адреса для телеграм:
"Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає
з 11-12 год. передплату.
Публікації не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:

Місячно в краю 4-20 ал.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:

В Америці і дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50
ал., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. ш. фр.,
Румунії 150 лей, Болгарії 75
ал., Австрії 7-50 ал. Діло
адреси і дол.

В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.

ціна

одного примірника

20 сот.

Національні меншости у Женеві.

„Мала“, але основна справа. — Нові проекти. — Протест великих держав. — Зелені та фіолетові національності.

Великі проблеми миру, що лишаються нічно неполаданими в Європі, найкраще виявляють уся свою невідготованість, коли дипломати, що радять над їх розв'язкою, причеплені торкнутись „малих“ проблем. До таких належить становище народів, що попали рішенням Версайського договору в великі держави, у старі та новоутворені. Як можна здійснити такий гармонійний ідеал як безпека всіх кордонів, коли ці кордони аж тріщать від кількості народів збитих в їх чехах?

Ліга Націй, що поставила собі одно з перших завдань: охорону прав національних меншостей, створила одночасно такі клявулі в користь великих держав, що зела та нівець саму можливість перевірки, в яких умовах покривджені національності знаходяться. На останній сесії Ліги Націй ця болічка справа стала притокою широкою, трьохгодинної дискусії. Виявилось ще раз, що представники великих держав виступили на ділі проти самих засобів охорони тих прав, які теоретично вважали під свій покров. Мадридський делегат граф Ато-віч вказав на те, що вже у самій процедурі як розглядаються скарги національних меншостей, є основна суперечність. Коли такі скарги не входять до безпосереднього розслідування Ради Ліги, а передаються спершу комітетові трьох членів, вони здебільша є відкинуті, навіть нерозглядені. Ось чому гр. Ато-віч пропонує, щоб петиції і скарги внесені вищими церковними організаціями та культурними установами приймала Рада до безпосереднього розгляду. Другий його внесок: щоб представники тих, хто вносить жалобу, мали право у всіх стадіях процедури давати роз'яснення і відповіди на аргументи представників держав, яких ця жалоба торкається. І третій внесок: щоб кожний раз, коли виникає питання права, рішення Міжнародного Трибуналу в Газі було обов'язуючим для Ради Ліги.

12 держав заперечувало як стій проти цих внесків, на тій підставі, що такий проект порушує суверенітети окремих держав і робить дану державу та її громадян предметом суду з боку Ліги та гагського трибуналу. Виникає питання: коли Рада Ліги не є трибуналом і не може судити непорозуміння дер-

жави з її громадянами — яка доцільність розглядати ці непорозуміння? Коли Ліга Націй не має навіть змоги перевести контроль над тим, чи зобов'язання, які взяла на себе держава супроти своїх національних меншостей, є нею виконані, то яка мета її процедури?

Не диво, що литовський делегат Гальванаскас, бувавший прем'єр і мін. закорд. справ, щоб вийти з цієї плутанини, поставив новий внесок, який мав би устійнити відношення до справи національних меншостей. А саме загальні збори Ліги повинні вибрати спеціальну комісію, яка мала би обробити загальну концепцію обов'язуючу всі держави — члени Ліги, які приймають на себе ті самі права та обов'язки супроти своїх національних меншостей. Він мотивував свій внесок тим, що ніхто ще в Лізі Націй не держави першої та другої класи; одні можуть поводитись зі своїми меншостями по владі, другі мають ставити „політику супроти своїх меншостей“ під міжнародний контроль. Якщо охорона малих національностей є справою моралі, то слід би ці моральні зобов'язання поширити на всіх членів Ліги.

Пікатно, що представник польської делегації Козіцький, редактор вшепольського „Курєра Познаньського“ ворожого до всіх національних меншостей, приєднався до цього внеску, декламуючи щось про рівність та братерство народів, але ні разу не пускаючи фраз, як він розуміє здійснення згаданих внесків або загальної рівності. Румунський делегат Комен вступив перед зборами з цілою картою Європи, на якій національні меншости були позначені двома фарбами: зеленою та фіолетовою. Він вказував на абсурд, що одні — зелені є протестанти, другі — водуть животиння, здані на ласку держав, до яких їх втілено.

Коли прийшли до голосу аранжери всіх засідань, представники великих держав, з пропозицією проектів лишилися тільки пух та прах. Франц. сенатор Жуазель виходить із становища, що Франція взагалі не має національних меншостей, хоча Комен показує йому одночасно фарбу на Альзасі та Лотарингії і нагадує домагання Бретані мати школи на своїй мові. Далі підкреслює різницю між новоутвореними державами і ста-

рими, що засиділи свої пави. Англіський делегат, один з найбільших авторитетів Ліги, лорд Роберт Сесіль, заявив, що переведення суду між національною меншістю і державою — членом Ліги було би аномалією, з огляду на диспозицію їх роль. Гагський трибунал був би перетяжений усіма такими справами, а навіть розслід усіх таких справ коштував би величезних грошей. І при цій нагоді одержуємо сензаційну інформацію: Європа має нині 4) мільонів населення національних меншостей, а долею всіх їх займається один секційний шеф секретаріату Ліги (Кольбан, Норвежець) при допомозі двох співробітників і однієї машиністки.

Навіть Бельгійський Гюманс промовляв на боці великих держав. В кінцевій відповіді литовський делегат каже з великою іронією про цю звеличувану машину Ліги, яка дається праці і великих втрат у наскрізь живучих та пекучих справах. Він не ставить ніяких максимальних домагань, тільки мінімальні. А проте коли Бенеш, за піддержкою англійської делегації, ставить внесок передати всю цю дискусію для вжитку Ради Ліги — всі ви чердані палкою суперечкою годяться.

Замість висновків можна передати дві-три рефлексії Китаїця Чей Вей, що також забрав голос у цій європейській дебаті. Він поглузував собі із усіх, заявивши, що вперше дозвітується про існування в Європі ще й зелених та фіолетових народів; він гадав, що в ній є тільки білі. Прикинувшись до універсальної ідеї Лаватра, прохав не забувати, що в Європі крім народів є ще й раси. Коли Раді Ліги зверне на цей факт увагу, тоді побачить, що на світі є не тільки національні меншости, яких поневолюють народи, але національні більшости поневолені меншостями.

Радянська Україна.

Імпорт сільсько-господарських машин на Україну.

Запобігування України в сільсько-господарських машинах обраховано на наступний рік в сумі 45 тисяч рублів. З огляду на те, що продукція машинового тресту на суму 25 мільонів рублів повинна бути вивезена з України до інших радянських республік, то сама Україна буде потребувати імпорту закордонних машин на суму 16 мільонів рублів. Державний торговельний уряд вже почав робити закупки за кордоном.

Поворот Некрасовців.

До Одеси поїхали з Туреччини на парохолі „Ковчине Знамя“ помітки козаків Некрасовців, що втекли до Туреччини перед 200 літами та поселилися в районі Пандерма. Радянський уряд згодився на їх поворот, та наділа їх землею у Дніпровській області. Всього приїшло 57 родин в числі 700 душ. Праселенці мають зі собою інвентар. („Правда“)

35-місячний ринок України.

У Харкові відбулося в перших днях вересня засідання т. зв. хлібного комітету. На ньому стверджено, що великою перешкодою при зборах та молоченню збіжжя були дощі. Через те і привіз хліба на ринки малий. По кінець серпня заготовлено було всього 13,255,000 пудів хліба, що дає 57 пр. всієї заготовки, яка була намічена.

Органи радилад перед судом.

У селі Терисівці Мелітопольської округи почався в перших днях вересня процес проти надужити органів радилади в тому районі. Замість у Мелітополі відбувається суд на місці докочаних надужити. Підклад справи такий: з початком 1923 р. поширилися у смоленській, вітебській та інших губерніях поголоски про те, що на Україні роздають землю. Безземельні селяне повірили в те і вибирали делегатів, які пішки ходили до Катеринослава. Катеринославська земельна управа відмовила делегатам землі. Частина їх звернулася тоді до Мелітопольської земельної управи, де їм теж відмовили землі, але в неофіційній розмові натякнули, що землю можна одержати, але іншими способами і направили ходоків до члена тої управи Новикова. Цей останній сказав ясно, що землю можна одержати тільки за гроші, поставив ціну від 5—30 рублів за душу. Що більше, він узяв від делегатів навіть запитки. Коли селяне, випродавши у себе все майно, поїхали до Мелітополя, то їм не вистарчило грошей на доплату. Новіков не дав їм ні землі, ні не повернув задатків. Частина їх повернула доміз цілковито зруйнованою. Такими справами займався Новіков більше двох літ під покровительством 20 тамошніх радянських урядовців. Цей факт видає ярке світло на тамошню земельну відносини. („Правда“)

Пам'ятаймо: Рідна Україна — це на-
родна держава, це перша заплата у
добі людській.

Red. czas. „Dziło“ we Lwowie, Pr. 706/25
W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd
Okręgowy karzy, jako Trybunał przysowy we
Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Pa-
ństwowej, że treść skarżonego „Dziła“ Nr. 214
(10.597) z dnia 26. września 1925 pod tytułem:
1) „Z rozważań o naszym państwie“ w ustępie od
słowa: „Kolej taku“ w dawno wypada... aż do
końca tego artykułu. 2) W art. p. t.
„Za bezkarnym naszym“ a) treść tego sa-
tego artykułu i b) w ustępie od słów:
„Zasadą oświadczenia...“ aż do końca tego ar-
tykułu. 3) W art. p. t. „Nowa Macochijada“
treść całego podtytułu, b) w ustępie
od słów: „Macochijada...“ aż do końca artykułu
zawierającego ad i) w ustępie z 300
uk. ad 2) a) b) w ustępie z 300 uk. i z

art. VIII. ust. z 17.XII. 1862 Dzp. Nr. 8
1863, ad 3) a) b) c) w ustępie z art. VIII.
ust. z 17.XII. 1862 Dzp. Nr. 8. 1863 ust. 1
dokonana w dniu 25. września 1925 konstatu-
je za usprawiedliwioną i zarządza aneksje-
nia całego nakładu i wydać w myśl §
493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechnie-
nia tego pisma drukowanego. Zarząd-
ze wydać się nakaz odpowiedzialności re-
daktorowi tego czasopisma, by ostatecznie
nieleżało umieścić bezpłatnie w najbliższym
numerze i to na pierwszemu stronie. Niewyko-
nanie tego nakazu pociąga za sobą nastę-
pnie przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17.
grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j.
zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do
400 zł. P. Lwów dnia 24. września 1925
Hawel.

Red. czas. „Dziło“ we Lwowie, Pr. 706/25.
W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd
Okręgowy karzy orzekł na wniosek Prokuratury
przy tymże Sądzie, jako Trybunał przysowy
we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego
w czasopiśmie „Dziło“ Nr. 215
(10.598) z dnia 27. września 1925, pod tytułem:
1) „Mistrzy w zaklęciach“ w ustępie od
słowa: „Mistrzy tak porysowali, aż do...“
a) St. Orzechowski wydobył. 2) W art. p. t.
„Za bezkarnym naszym“ a) w ustępie od
słowa: „Zasadą oświadczenia...“ aż do końca
całkowity wraz z podtytułem aż do słów:
„Macochijada...“ aż do końca całego owego w
ustępie między słowami: b) w ustępie od
słowa: „Macochijada...“ aż do końca artykułu
zawierającego ad i) w ustępie z 300 uk. ad 2) a) b) c) w ustępie z 300 uk. i z

1862 Dzp. Nr. 8 1863, a) 2) a) b) c) z §
300 uk. ad 2) a) b) c) w ustępie z 300 uk. i z
zakaz konstatu-
je za usprawiedliwioną i zarządza aneksje-
nie całego nakładu i wydać w myśl §
493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechnie-
nia tego pisma drukowanego. Zarząd-
ze wydać się nakaz odpowiedzialności re-
daktorowi tego czasopisma, by ostatecznie
nieleżało umieścić bezpłatnie w najbliższym
numerze i to na pierwszemu stronie. Niewyko-
nanie tego nakazu pociąga za sobą nastę-
pnie przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17.
grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j.
zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do
400 zł. P. Lwów dnia 27. września 1925. o
Hawel.

Напередодні нових торгів.

Львів, 30. вересня 1925.

На дипломатичній шахівниці Європи спричинило велике замішання найновітніша посушення більшовицької дипломатії, видалене візитою Чічеріна у Варшаві. Рахунки та плани багатьох дипломатичних шахів значно підірвано, доводячи до ослаблення спроможностей їх виконання. Політичне значіння цієї візити без сумніву велике й далекосяжне.

В момент повної ізоляції Польщі на міжнародній арені, в момент її внутрішнього ослаблення, в момент спроби Англії втягнути її в орбіту своїх протибільшовицьких експериментів за ціну позичок і — курателі спадає для Польщі ця візита як оптичний самообман для заблудлого в пісках пустині подорожника, що міраж вважає дійсною оазою, яка принесе йому поятуюнок, яка спасе перед невідомим його вичерпаний організм.

Ціла Польща, репрезентована офіційними достояннями та їх бенкетними деклараціями на адресу Чічеріна, вся польська преса, репрезентантка громадянської опії просто таки захоплені тією візитою. Репрезентанта більшовицького режиму не тільки по царськи вітають, але роблять йому ще й неймовірну рекламу. А роблять це репрезентанти тієї влади і тієї громадянської опії, що само слово „більшовик“ вважають найбільшою зневагою

Ще вчора міністер освіти Ст. Грабський заявився проти участі польських учених у святкуванні в Ленінграді 200-ліття російської Академії Наук зі страху, щоби вслід за братами польських учених не пішло братання студентської молоді, а вже сьогодні представники того більшовизму, рівнозначного в одних і других з поняттям „бандитизму“, вітають польські міністри-аристократи з патосом, широким серцем та надією на... приязнь. Правда, всі вони особисто всеж таки вважають Чічеріна аристократом, дарма кого той аристократ репрезентує. Про те аристократичне походження Чічеріна

не забула широко поінформувати публічну опінію і польська преса. І так похилилися голови польських „расових“ дипломатів перед „расовим“ представником організованого на їхню думку „бандитизму“. Чи буде з тої муки хліб?

Всі сподіваються від цієї візити „нової ери“. „Прибуття Ваше до Варшави — твердив граф Скішинський — є не тільки chemin, яку очікуємо, але й політичним актом, який розуміємо“, а далі: „Висловлюю надію, що при нашій майбутній стрічі з нагоди моєї ревізити у Москві зможемо з задоволенням поглянути на перебутий шлях і ствердити успішні висліди політики згоди“.

Огже на візиту — ревізита для скріплення приязні, для скріплення політики „згоди“. Чічерін вважав за вказане, очевидно, подякувати за сердечне прийняття, за незвичайно прихильне становище преси і виразно заявити, що його приїзд має чисто політичну мету.

Політичні та економічні справи привели Чічеріна спинитися з нагоди свого переїзду на курацію у Варшаві. „Стріча і прийняття, які мені влаштував польський уряд — говорив Чічерін, а які знаменували незвичайна приязнь до мене — викликає в мене не тільки почуття найбільшої владності, але являється рівночасно реальним політичним актом“. А далі Чічерін дав недвозначно до пізнання, що більшовикам залежить на забезпеченні заплілля на заході, щоби таким чином здобути вільну руку проти Англії на Далекому Сході. Щоби дійти до устійнення приязні, на це треба щонайменше рік переговорювати та переглянути багато справ, зв'язаних із рижським трактатом, а далі багато справ чисто економічного характеру.

Ось так Чічерін яскраво підкреслив, що переговорами прийдеється гризти довго і багато твердих горіхів, коли передбачає для них час аж одного року. Безперечно, що в переговорах підуть на добре торги перш за все на рахунок України та Білорусії, бож уже раз їхнім коштом осягнуто рижський трактат. Візита Чічеріна у Варшаві є нічим иншим, як тільки започаткування нових торгів та

експериментів на живому тілі українського та білоруського народів. Бо мусимо собі докладно уясувати, що Чічерін є не тільки представником комуністичного інтернаціоналізму лєнінської інтерпретації, але й виразником російського націоналізму найновішого поколю, для якого не відгріє ніякої ролі якась там частина українського народу, якщо її прийдеється пожертвувати в інтересах великодержавницького російського імперіалізму.

Б. М.

„А що буде з Польщею?“

Марава французько-німецької геґемонії. — Чим краще Франції, тим гірше Польщі. — Рятуюн у союзі з більшовинами!

Камінчик, що покотився із гори, за хвилину з гуком грому широко лавиною рве все у пропасть. Трудно сказати, що для Польщі було тим фатальним камінчиком: упадок національного бльоку у Франції, льондонська умова, чи може ще багато раніш — перша зустріч покійного Ратенау з Люшером, двох найбільш тверезих економістів двох наймогутніших континентальних держав Європи. За те яким є, що нині щораз грізніше суне лавіна, перед якою щораз трудніше скритися. Поїздка французького міністра фінансів Кайо до Америки в справі унормування сплати величезного догу, який Франція винна Америці, є теж поважною складовою частиною раптової і несподіваної небезпеки, яка грозить Польщі.

Цікава річ, — міжнародна ситуація змінилася за один рік настільки, що тепер зміцнення Франції означає — ослаблення Польщі! Це звучить просто парадоксально, а проте є дійсністю. Порозуміння зі Здвиненими Державами в справі боргів безумовно здійме з Франції один із найбільш тягарів, що пригнічує її шле господарське життя. Але ба — це порозуміння, як виявляється, є тісно зв'язане зі зміцненням економічної (а тим самим і політичної) кооперації з Німеччиною. Бо це одна з основних умов, під якими Америка згодиться піти на руку Франції, — умова, яка дає Америці гарантію, що її гроші

знову не втопляться у морі світової крові. І тому саме до Америки поїхав не хто инший, як Кайо — той самий Кайо, якого 10 літ тому судили й присудили були як державного зрадника, ярого германофіла-пацифіста!

І всі позначки кажуть, що Кайо дійсно переборє недовіря Америки до Франції, так, як не вже переборє ролі Німці у відношенні до себе. Перші пропозиції франц. міністра були, що правда, відкинені, але державний секретар Зедін. Держав Мелльон, передавши контрпропозиції, рівночасно сам заявляє, що „має надію на усунення труднощів“, відкриваючи цим фірточку до дальших компромісів. І ось, останні звістки з Америки звучать оптимістично.

В Польщі мало-помало починають позуміти небезпеку повної економічної й політичної ізоляції. Стихають патетичні апострофи до нерозривної франко-польської приязні, щораз яснійше стає польським політикам і асьому засліпленому польському громадянству, що близка Франції німецька сорочка ніж польський кожух, — і щораз розпучливіше шукає польська преса рятунку від марава французько-німецької геґемонії, якій ніщо не буде в силі опертись.

Істерія опановує польські газети. Одним таким істеричним викриком смертельного переляку є м. и. стаття у львівській „Газ. поранній“, цікава тим, що ця газетка відтворює дійсний настрій широкої польської вулиці, завжди міродатний для польської дипломатії. Подаючи „інтервю“ з якимось анонімовим Американцем, який змальовує яскравими красками вищенаведені моменти нинішніх французько-американських переговорів, питає автор, зрештою цілком слушно: „А що буде з Польщею?“. „Інтерв'ютор „Газ. Поранній“ каже так:

„Що станеться з Вами, коли така програма (французько-німецького континентального бльоку — пр. Ред.) буде здійснена? Знаю, що Польща веде тепер митну війну з Німеччиною. Це є дрібничка (21 — пр. Ред.), того рода конфлікти будуть так довго, як довго існують війни. Польща й Німеччина (гарна перспектива для польського промислу в торгівлі — пр. Ред.) Але і в європейській політиці німійний зворот не є дивним (світ Польща — пр. Ред.) корисний. Французько-німецький бльоку буде такий могутній, що диктуватиме свою волю цілій Європі. Трудно припустити, щоб Польща зберігла тоді свою господарську і політичну незалежність“.

На те польський публіцист знає, що

ФЕДІР ЛУДКО.

Наша пісня.

З приводу майбутніх виступів Українського Хору під управою Дм. Котка у Львові.

Про Українців у Москві встановилася вже здавна така слава: — Де збереться пара хахлів, там вже і хор.

Але ця музикальна репутація, як і взагалі все, що торкалося творчості нашого, багато обдарованого духовими здібностями народа, слуха весь час в тісних мурах тої тюрми, в якій душилося наше підневільне національне життя.

Ширший розголос про нашу високу музикальність, що перетворювалася потім в гучну славу по цілому світу, почався лише з виїздом за кордон зі своєю славетною капеллю Олександра Кошиця, який пригусив наперфумовану і розпаложену Європу ахнути зі здивування від чару нашої широкої, степової, козацької народної пісні.

Тріумфальний похід української пісні за кордоном, помімо духової здуки українського народа з музикальним Заходом (чи може навпаки!), мав для нас ще й инше величезно ваги значіння. Не може забути, як в осіні 1919 року я зустрівся з О. Кошицем у Станіславі, куди він приїздив на пару днів у справах капелі з Парижа, і чув від нього повну цілеспрямованість

екзальтації й ентузіазму розповідь про свою закордонну подорож.

— Ви знаєте, — хвалився maestro, — вони (то-б то Європа) буквально збожеволіли, почувши нашого „Барисшпола“ і „Лішиноньку“. Вражіння від наших концертів у Європі може нагадати те вражіння, яке викликалаб, скажемо, поява на землі істоти з Місяця або Марса. Даю вам слово! Українці? Що це за Українці? Що то за Україна — скажіть же скорше з ласки своєї! — Таким питанням була переповнена європейська аудиторія по перших концертах української національної капелі. А один німецький композитор, професор музики і найвизначніший музикальний критик Німеччини просто-таки так і написав про капелю: „Вони привезли нам невідомий аромат незваної до цього часу у нас чудової квітки широких просторів українських степів.“

І коли перший концерт національного хору в Парижі пройшов при порожній салі величезного театру „Champs-Elysees“, то вже всі чергові за тим концерти не могли стати доступними для всіх бажаючих послухати дивної пісні невиданих Українців, що своїми голосами були подібні до „людської оркестри“ — назва, яка так і встановилася за хором О. Кошиця по всі віки. А в 1921 році всі ми мали можливість читати в часописах, як всі парижські хлоп-

чаки, продавці газет, бульварієри і елегантні денді насвистували на вулицях і по тіньових алеях Boulevard'ів Світової Столиці нашу „Почайську Божу Матір“ або широко стенову „Ой, у полі вітер віє...“

— Ви розумієте, що нас (Українців) тепер уже знають за кордоном! — Гордо заявив О. Кошиць. — Запевняю вас, що тисячі наших дипломатів і закордонних представництв не зробилиб протягом 10 літ того, що зробив одним махом дивний музикальний геній нашого народа.

Безперечно, велика слава О. Кошиця серед нас завдячує не тільки його надзвичайним, незрівняним дріґентським талантам. В рівній, коли не в більшій ще степені, спричинилися до цього його кольосальні послуги перед Батьківщиною чисто освідуючого, пропагандно-інформаційного характеру.

Щі спогади про нашу національну капелю з О. Кошицем на чолі мимоволі наверталися нам на пам'ять при вістках про третє завітання до Львова відомого нам з попередніх виступів Українського Наддніпрянського Хору під орудою Дмитра Котка. Ми пригадуємо собі перший виступ цього хору минулого року у Львові. Зустріч його своєю публікою на своїй землі була приблизно така, як і зустріч національної капелі в далекому Парижі.

— Котко? Що це за один?

— Таборовці? Пхе, та чи може бути щось путнього з Назарету!

Але по першому-ж виступі виявилось, що і Котко, і та зменька відважних людей — тих 13-цятєро „нахабів-хлопців“, що ризикнули виступити прилюдно там, де звикли завжди чути те саме у виконанні 60—100 вишколених голосів — це те, що влучно вхарактеризували в Москві:

— Там де їх двоє — вже й хор Розумій!

— Там, де Українець-степовик, там і могутня сила музикального почування, і краса виразу, і натхненість творчості.

Ми не хочемо зменшити цим високі здібності д. Дм. Котка, як дріґента. Навпаки, ці прикмети він виявив у дуже високій мірі. Але над індивідуальною силою того таланту бере гору могутня несадилома сила нашої національної степової вдачі, яка, збивши до купи двох „хохлів“ — вже дає музикальний ефект і спричинює високий музикальний настрій. І ця сила мусить бути використана, щоби пробити ширше ту діру в китайському мурі, який відокремлював нас від Заходу і в який подібно продерся Кошиць.

Національна Капеля, на превеликий жаль (може також завдяки вже иншій типовій нашій національній вдачі), перестала існувати. На світу її виростала за дрютами нашого козацького табору в Каліші, несподівано, як Агата з вуки Зелеса, до

Найбільший склад ФУТЕР Конфенціонованих і в шкірках
до набуття в магазині і робітні футер
СТ. СТЕПАНОВИЧА
Львів, пл. Напівтульня 1.

Виконується всілякі замовлення найновішої моди для Панів і Панів совісно по не високих цінах. Запобігливість пору-
час замовляти футра як також погоджувати всілякі пере-
рібки і напрямки як найшвидше. 8—13

Прощу знайти
проспекту
кредитових
успіхів.

Польща має один вихід: зближення до Росії.
Політичної небезпеки — мов-
ля — з такого союзу для Поль-
щі немає, бо

Польща не має ніяких симпатій до ко-
мунізму і комуністичні тенденції не мати-
ють впливу на польську політику.

Таке наївне й простосердечне за-
доволення веде його автора до ви-
сновку, що

Польща не потребує
жодних переведення програми
Кайо, яка сподобалась у Вашингтоні...

Є це роблення «присмої міни
до поганого справу». В істеричній
пошуканні за союзниками проти
економічної гегемонії й політич-
ної супрематії Заходу, бачиться
спасення в обіймах — другого еко-
номічного банкрута та принці-
пів його найбільшого ворога!
Бритва не завжди заступить
дошку: звичайно відріже пальці...

По широкому світі.

Німеччина, по останнім англій-
ським інформаціям, хоче обмежи-
ти на найближшій конференції
тільки до гарантій Надренщини.
Пакт з Чехословаччиною та Поль-
щею хоче відложити на пізніше
і домагатись гарантій тільки за за-
порукою Ліги Націй.

Англ. мін. зан. справ Чембер-
лен мав мати довірочну конферен-
цію з німецьким амбасадором у
Льондоні в справі гарантійного
пакту, який, по звісткам німецької
преси, може вийти в нову сенза-
ційну стадію.

Туреччина підготовляється по-
важно до війни за Мосуль. Про-
голошено загальну мобілізацію.
Настрій проти Англії крайню воро-
жий. Англія збирає більші військо-
ві частини на границі Мосуля. На-
селення Іраку зробило повстання.
Турки всю вину за війну склада-
ють на Лігу Націй.

У Китаю два мільйони людей ли-
шилося без захисту, в наслідок
страшних повій на Жовтій річці
та інших, на просторі 1500 квар-
д. миль.

Ліга Націй збереться слідуєчий
раз у березні 1926 р. у Мадриді.

та капеля з ініціативи (і в цьому
величезна заслуга Котка перед на-
цією) і під проводом д. Д. Кот-
ка. Завдання цієї нової капелі, яка
виросла на закордонних теренах,
продовжувати почату справу Наці-
ональної Капелі освідомлюванням
загромади про нашу могутню духо-
ву міць і високі творчі національні
скарби. Це не тільки наша особиста
думка. Про це ми чуємо і з го-
лов чужинських.

В одній із численних рецензій-
вітрамів присвячених виступам
хора Д. Котка в Польщі, а саме
з рецензії проф. Валер. Стіса на
Познанщині, читаємо:

«В гробовій тишії салі Баста уда-
вся грім, викинений з двадцяти гру-
дей молодих багатурів, можливо
нашадків давніх отаманів запорож-
ських... приводячи в оstonовіння, зах-
ват і запал прибувх на те вели-
ке артистичне свято слухачів. Аб-
солютно від усіх політичних
оглядів, від зрозумілих упереджень
нашого рода відносно Січі Запо-
розької — мусимо признати і від-
мітити, що нема в Польщі
жодного хор, який стояв
бу на такій висоті вокальної вірту-
озності... Хор може сміливо пусти-
тись в істинне артистичне по шіах
культурним Заходом і пропагувати
високу світову творчість своєї ба-
тьківщини».

А другий, вже краківський музич-
ний критик («Nowy Dziennik»
ч. 50), зазначає:

Курателя.

Англія купує польщу?!

Довгі міркування на тему, яке
величезне значіння має приїзд Чи-
черіна до Варшави й подрібні зві-
ти, як він їхав, як приїхав і як По-
го приймають, якось усеюнули в
тінь подію, що льонбн має багато
важніший реальне значіння:
представник «Bank of England —
державного англ. банку перего-
ворює у Варшаві в справі викупу
акцій «Bank u Polsko» — держав-
ного польського банку!

В «N. Fr. Presse» находимо в цій
справі таку коротку телеграму з
Льондона з 25. вересня ц. р.:

«Дейлі Експрес» повідомляє, що
англійський фінансовий фахівець
сер Уільям Гуд, який грав велику
ролю при реорганізації австрій-
ських і мадярських фінансів, дістав
запросини від польського уряду
виконувати при ньому функції до-
радника при переведенні реформи
польських фінансів і нар. господар-
ства».

Але вслід за тою досить ще не-
винною звісткою слідує у тійже
«N. Fr. Presse» телеграма з 26. ве-
ресня з Варшави, де кається бу-
квально, що «йдуть переговори
про продаж більшості акцій Поль-
ського Банку в англійські руки»,
та що «частина польської преси
робить настрій проти такої тран-
сакції, вказуючи, що перехід емі-
сійного банку в чужинні руки о-
значає повну господарську й полі-
тичну залежність».

Нічого й казати, що польське
м-ство фінансів чи президія ради
міністрів інспірує польську пресу в
напрямку опрокинення тих звісток.
Сер Гуд перебуває — моавля — у
Варшаві виключно тому, що він
взагалі цікавиться господарськими
відносинами в поодиноких европ.
державках і пише саме тепер про це
книжку! Коли-ж пригадаємо собі
ревелачі в справі переговорів од-
ного з директорів банку польсько-
го п. Млинарського з англійським
банком у Лондоні — то байки
про «приватну подорож» п. Гуда і
його «книжку» ніяк не можуть за-
скари віри. Так само «фінансовий
дорадник», який ні сідо ні пало

вирінає на варшавському ґрунті —
є високо підозрілим явищем.

Нічого й казати, що купно емі-
сійного банку Англією є
першим і то явизначайно ріш-
учим кроком на шляху реалізації
фінансової курателі над Польщею,
і — vice versa: продаж того банку
Польщею був би признанням сво-
го банкрутства й прийняттям ан-
глійської опіки. Так само ясно, що
англ. банк не переводить такої
трансакції й не береться за таку
опіку — без вирізної вказівки ан-
глійського міністерства заграничних
справ.

„Польсько-жидівська змова“.

Погляд білоруської преси.

«Беларуская Криніца», тижнева
селянська газета (орган соймового
Білоруського клубу) розпочала ряд
передових статей п. н. «Polska-ży-
dowska zмова».

Переповіши вкоротці історію
виборчого бляку 16-ки, причини
створення його та користи з нього
для усіх непольських національ-
ностей, автор, п. Давидович, перехо-
дить до польсько-жидівської угоди,
яку заключено в три роки пізній-
ше. Згідно з тією умовою — чита-
ємо там — польський уряд обоб-
зався 1) субвенціонувати жидівські
початкові й середні школи, 2) при-
мати матуристів середніх жидів-
ських шкіл до польських універси-
тетів, 3) заборонити бойкот Жидів,
4) дозволити Жидам торгувати в
недільні й християнські свята, 5) не
дозволити на ярмарки в суботні й.
Записи звертає увагу, що дві
останні точки відносяться лише до
білоруських і українських земель:
у коринній Польщі Жидів і дальше
обов'язуватимуть римо-католи. свята,
а ярмарки можуть відбуватися у всі
жидівські свята.

Наводлячи обов'язання, які прий-
няв на себе жидівський клуб, як:
признання нинішніх державних гра-
ниць Польщі, перехід до урядових
партій у сойм, поміч польським
заходам щодо заграничної позички,
кооперація з польськими господар-
ськими колами для добра держави
і т. п., автор зазначає існування
секретних умов, звернених без сум-
ніву проти Білорусинів і Українців,
і тому затримує у тайні.

Що зробили Жиди цією угодою?
Вони зрадили Білорусь (як і шмат) і во-
рожо виступили проти білоруського на-
роду. Жиди мають право домагатися, щоб
польська конституція була виконана у від-
ношенні до них. Однак вони не пішли
цією дорогою, а пішли на угоду (у біль-
шій частині тасну) з Польськими, на уго-
ду, скермовану вразно проти білорусь-
кого народу. Дійсно, цієї угоди не можна
назвати ніякше, як польсько-жидівською
змовою проти Білорусинів і Українців.

Жиди за польські уступки признали
прива Польщі на західній Білорусі й Ла-
ти (та й на зах. Україні — по Ред.) Як
права мають Жиди на Білоруські землі?
Чи за те, що стояли жиди з біло-
руського народу, який тепер цим наро-
дом торгувати? Жиди зобов'язались го-
дослувати у сойм за урядові польські за-
конопроекти. Жиди своїми голосами на-
ддолюватимуть польських осадників біло-
руського землі! Це вони вже й зроби-
ли: при недавньому голосуванні над за-
коном про парціалізацію і осадників
білоруської української посли протестува-
ли й вийшли з засідання, але Жиди за-
лишилися голосувати!

Дальше автор каже, що жидів-
ський клуб у своїй короткозорій
опортуністичній політичній пішов на
гачок вшехпольської політики Грабо-
ських, що амагає до розв'язання і
посвянення поодиноких національ-
них меншостей у Польщі, дарма,
що за польськими обідками не
криються ніякі поважні уступки.
Та й тих уступок, які зафіксовані
в угоді, польський уряд не дотри-
має, а за те матиме моральний ка-
пітал на заграничний експорт. Ау-
тор оадить протидіати цій угоді

в двох напрямках: відносно Поль-
щі та Жидів.

Показав ми повинні відношати зблиз-
нення нашою роботою і широтою
асисторства національною організа-
цією, осадженням і пропалахом на
антвечко від польськ планів проти біло-
руського народу.

Політику й тактику відносно Жи-
дів «Белоруская Криніца» запови-
дає обговорити у дальших числах.

Ми від себе додамо, що поль-
ські плани й принизливу шкідливу
поведінку адгерентів жидівського кола
пізнають уже щораз ширші
кола самого жидівського грома-
дянства і що посол Райх, Тон і
тов. зближуються швидкою ходою
до повного свого політичного
банкрутства.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Чічерін вийшов до Берліна

29. IX. Чічерін в пос. Войковим,
пос. Тенчинським й Вишляким
відїхав до Спалі для відвідін през.
Войхисовського. У президента був
Ч. на сніданні. Опісля Ч. вернув до
Варшави і після відвідін Скішинь-
ського, Тромчинського, Грабського
— відїхав до Берліна. В Берлін
стрітється Ч. з Раковським і Кра-
сіним.

Мусоліні хоче союзу з СРСР.

«Дейлі Мейл» повідомляє, що
Мусоліні пропонує СРСР. пропо-
зицій в справі заключення союзу.
Для цих пропозицій бажає зсднати
й Німеччину.

Рішучі домагання Німеччини.

Нім. амбасадор в Парижі і Лон-
доні зажадали рішуче евакуації ко-
льонської смуги й уложення стату-
та контролі Надренщини перед під-
писанням гав. пакту. Піддержують
теж домагання про відповідальність
за війну. Заяву що Німеччина під-
держуватиме і на зїзді в Люкарно
і в С. Народі.

Франц.-амер. переговори

Французька делегація вручила но-
ту-пояснення про положення Фран-
ції, головню платин. здібність. Аме-
риканські делегати взялись негайно
розглядати цю ноту. Секретар ам-
скарбу є прихильний для ноти. «Ма-
тен» повідомляє з Вашингтона, що
нові амер. контрпропозиції прий-
мають жадання Франції й годяться
на редукцію відсотків.

Перед фр.-рад. порозумінням.

В зв'язі з майбутніми французько-
радянськими переговорами запови-
дженій негайний візит франц. амб.
в Москві Герберта до Парижа, для
обговорення з Бріаном важних
справ у фр.-рад. взаєминах Кажуть,
що підчас тих нарад фр. урядові
предполагають опрацюваний у Мо-
скві проєкт угоди всіх спірних
екон. і політ. справ, м. н. і справи
довгів. Після нарад Гербет верне
до Москви з през. фр. комісії для
рос. справ Дальбоже. Він має кер-
мувати оконечню переговорами з
рад. урядом.

Радек про рад.-польські від-
носини.

В «Ізвестіях» Радек розглядає при-
чини змін, які зарисовуються в
польських урядових колах у відно-
шенні до СРСР. Ціла загр. політи-
ка Польщі покладає надії на ан-
танту. Надії не сповнілися. Антан-
та розпалася, Англія змире до від-
будови Німеччини для протидії
Франції й СРСР. Економіка Поль-
щі й її географія не мають жодних
радянських радянських цілям. Ра-
дянська дипломатія не має причин
ни ослаблювати Польщу. Взаєми-
на екон. поміч і вирішення з боку
Польщі конфліктів, ворожих СРСР,
буде гарантією миру на Сході від-
носно до ствечення інших народів

Діалогі - Діалогі, Львів - Львів, Рівне - Рівне